

Wstęp

Przedsiębiorczość jest wielowymiarowym oraz wieloaspektowym obszarem badawczym, który cechuje multidyscyplinarność (oznaczająca prowadzenie badań w wielu dyscyplinach naukowych odrębnie) i/lub interdyscyplinarność (obejmująca badania co najmniej dwóch dyscyplin naukowych). Przedsiębiorczość stanowi przede wszystkim obszar poznawczy zarówno w ekonomii, jak i w naukach o zarządzaniu (Wach, 2013). Rozpatrywana jest ona w ujęciu lokalnym, regionalnym, jak również międzynarodowym. Z uwagi na istotną rolę przedsiębiorczości w rozwoju gospodarczym, aktualne badania nad przedsiębiorczością odnoszą się również do aspektów prawnych, finansowych, socjologicznych, politycznych, technologicznych.

Przedsiębiorczość jest złożonym zjawiskiem, ponieważ może być rozumiana jako sposób zarządzania, specyficzna lub wyróżniająca cecha (lub zestaw cech) osobowości lub jako funkcja ekonomiczna (Wach, 2015). Wybór sposobu definiowania przedsiębiorczości jest istotnym etapem badawczym, który determinuje obszar poszukiwania i kształtowania jej źródeł. Ogólnie można stwierdzić, że pomimo licznych koncepcji teoretycznych i praktycznych zarówno w ekonomii, jak i w naukach o zarządzaniu zauważa się jednak fragmentaryczność wiedzy naukowej w tym zakresie oraz brak holistycznego podejścia do przedsiębiorczości jako fundamentu rozwoju społeczno-gospodarczego w skali mikro, mezo- i makroekonomicznej.

Celem publikacji jest przedstawienie nie tylko polskich, lecz także międzynarodowych doświadczeń w obszarze przedsiębiorczości, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów metodologicznych oraz kwestii interdyscyplinarnych w odniesieniu do ekonomii i nauk o zarządzaniu, a podkreślić należy, że dorobek polskich badaczy przedsiębiorczości jest pokaźny (Wach, 2016). Istotnego znaczenia nabiera w tym kontekście także rola badań nad przedsiębiorczością w realizacji wieloaspektowych problemów związanych z różnymi sektorami gospodarki, takimi jak: edukacja, ochrona zdrowia, sport czy też branża hotelarska oraz działalność handlowa.

Niniejsze opracowanie monograficzne składa się z szesnastu tekstów podzielonych na trzy części, które dotyczą współczesnych wyzwań związanych z szeroko rozumianą przedsiębiorczością. Autorami poszczególnych opracowań częściowych są przedstawiciele polskich badaczy przedsiębiorczości (Kosała, Urbaniec & Wach, 2016).

Część pierwsza odnosi się do wybranych aspektów metodologicznych badań nad przedsiębiorczością w ujęciu interdyscyplinarnym i składa się z czterech tekstów.

Rozdział 1, autorstwa **Jana Antoszkiewicza** ze Społecznej Akademii Nauk, przedstawia rozwój metod heurystycznych w Polsce na przestrzeni ostatnich pięćdziesięciu lat, które mają zastosowanie w różnych przedsięwzięciach przedsiębiorczych i przyczyniają się do uzyskiwania większej skuteczności, efektywności i ekonomiczności.

Rozdział 2, napisany przez **Piotra Nowackiego** z Chrześcijańskiej Służby Charytatywnej w Warszawie, przedstawia specyfikę organizacji pozarządowych, zwracając jednocześnie uwagę na odpowiedni dobór metod analizy strategicznej, które pozwalają na optymalne określenie potencjału rozwojowego organizacji.

Rozdział 3, autorstwa **Janusza Dworaka** z Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku, wpisuje się w nurt propagowania zachowań przedsiębiorczych wśród studentów poprzez nowe spojrzenie na badania marketingowe, które mogą być wykorzystywane w diagnozowaniu pojawiających się szans na rozwój lub zagrożeń dalszego wzrostu podmiotu gospodarującego.

W rozdziale 4 **Beata Jamka** podkreśla istotę i znaczenie charakterystyki osobowej, będącej wypadkową uwarunkowań genetycznych oraz świadomych i pozaświadomych oddziaływań otoczenia. W tym celu dokonano krytycznej analizy wniosków z badań empirycznych przeprowadzonych w obszarze neuronauk i na tej podstawie wskazano możliwości stymulowania przedsiębiorczości, zgodnie z poznawanymi w coraz szerszym stopniu procesami mózgowymi.

Część druga, złożona z sześciu rozdziałów, podejmuje problematykę badań nad przedsiębiorczością w ekonomii oraz w naukach o zarządzaniu.

Rozdział 5, autorstwa **Henryka Bienioka** z Górnośląskiej Wyższej Szkoły Handlowej w Katowicach, przedstawia pojęcia i treści dotyczące przedsiębiorczości osobistej, a szczególnie tezę, że świadome i mądre zarządzanie samym sobą jest źródłem przedsiębiorczości osobistej, a następnie każdej innej przedsiębiorczości.

Rozdział 6, napisany we współautorstwie przez **Grzegorza Barana** z Uniwersytetu Jagiellońskiego i **Janusza Bąka** z Politechniki Krakowskiej, prezentuje wyniki wstępnych badań konceptualno-teoretycznych zmierzających do zbudowania podstawy teoretycznej dla przyszłych badań empirycznych w zakresie przedsiębiorczości i innowacji.

W rozdziale 7, napisanym przez **Jadwigę Kaczmarską-Krawczak** ze Społecznej Akademii Nauk, podjęto próbę analizy przyczyn, rodzajów, źródeł i barier działalności innowacyjnej przedsiębiorstw sektora MŚP na przykładzie regionu łódzkiego.

Przedmiotem rozdziału 8, autorstwa **Piotra Kasprzaka** z Politechniki Gdańskiej, są kwestie dotyczące podatku VAT i jego wpływu na działalność gospodarczą w Polsce bazując na wybranych przykładach, które pokazują, że niespójna polityka stosowania stawek podatku VAT powoduje, iż przedsiębiorstwa są narażone na nierówną konkurencję w warunkach rynkowych oraz konieczność prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o niejasne i skomplikowane zapisy prawne.

W rozdziale 9, napisanym przez **Wojciecha Wyrzykowskiego** z Politechniki Gdańskiej, podjęto próbę oceny, czy konfrontacja wprowadzonego od 1 stycznia 2016 r. rozwiązania dotyczącego rozstrzygnięcia wątpliwości na korzyść podatnika

nie będzie w sprzeczności z proponowanymi zapisami, odnoszącymi się do nowo wprowadzanej treści klauzuli omijania prawa podatkowego. W analizie tej wykorzystane zostaną także doświadczenia i sformułowania tych klauzul w prawodawstwie innych krajów.

Rozdział 10, zamykający część drugą monografii napisany przez **Hannę Sorokę-Potrzebną** z Uniwersytetu Szczecińskiego, odnosi się do przyczyn braku prowadzenia działalności eksportowej przez mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa w oparciu o badania przeprowadzone wśród przedsiębiorców województwa zachodniopomorskiego.

Część trzecia monografii, obejmująca sześć rozdziałów, prezentuje badania nad przedsiębiorczością w wybranych sektorach gospodarki.

W rozdziale 11, autorstwa **Moniki Sadowskiej** z Uniwersytetu w Białymstoku, dokonano analizy edukacji w zakresie przedsiębiorczości w Polsce, jak również w Unii Europejskiej, a szczególnie stosowane programy i metody nauczania oraz praktyki kształcenia w zakresie przedsiębiorczości.

Kolejny rozdział 12, autorstwa **Małgorzaty Dziembały** z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach oraz **Doroty Czyżewskiej-Misztal** z Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, dotyczy charakterystyki oraz identyfikacji barier współpracy sfery nauki z sektorem przedsiębiorstw oraz instrumentów jej wspierania w polskich regionach na przykładzie województwa śląskiego i wielkopolskiego.

W rozdziale 13, napisanym przez **Grzegorza Głoda** z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, poruszono problematykę przedsiębiorczości w sektorze publicznym oraz zaprezentowano wyniki badań związanych z pomiarem przedsiębiorczości w publicznych jednostkach ochrony zdrowia.

Rozdział 14, autorstwa **Jacka Gancarczyka** z Uniwersytetu Jagiellońskiego, przedstawia koncepcje przedsiębiorczości strategicznej jako determinanty rozwoju organizacji sportowych. Autor podkreśla, że dynamicznie rozwijający się rynek sportowy może być jednym z tych obszarów gospodarki, które dają możliwość zbadania, jak przedsiębiorczość strategiczna kształtuje i rozwija organizacje poprzez innowacyjność, proaktywność oraz przewagę konkurencyjną.

Rozdział 15, napisany we współautorstwie przez **Martę Najdę-Janoszkę** i **Ewę Wszendybył-Skulską** z Uniwersytetu Jagiellońskiego, odnosi się do problemu retencji wiedzy w branży hotelarskiej w związku z rosnącą fluktuacją pracowników.

Monografię zamyka rozdział 16, autorstwa **Moniki Płaziak** i **Anny Ireny Szymańskiej** z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, który dotyczy uwarunkowań rozwoju handlu i usług na przykładzie Krakowa – Nowej Huty, a szczególnie rozwoju rynku lokalnego w zależności od funkcjonowania na nim małej przedsiębiorczości, wzajemnych interakcji firm i środowiska lokalnego wraz z zaangażowaniem lokalnej społeczności.

Szeroki zakres przedstawionej tematyki pozwala na ocenę aktualnych problemów w zakresie badań nad przedsiębiorczością oraz przybliżyć metody działania w celu holistycznego podejścia do przedsiębiorczości.

Ze względu na interdyscyplinarny i naukowo-badawczy wymiar publikacji może ona być pomocna zarówno w ocenie obecnego stanu rozwoju badań nad przedsiębiorczością, jak również identyfikacji nowoczesnych metod i kierunków rozwoju, łączącego przedsiębiorczość z rozwojem społeczno-gospodarczym. Ponadto może stanowić ważne źródło inspiracji do poszukiwania nowych rozwiązań w tej dziedzinie i podejmowania dalszych prac badawczych, nastawionych na rozwiązywanie problemów występujących w rozwoju przedsiębiorczości.

Oddane do rąk Czytelnika opracowanie monograficzne jest efektem projektu realizowanego w ramach programu edukacji ekonomicznej Narodowego Banku Polskiego w latach 2015-2016 przez Centrum Przedsiębiorczości Strategicznej i Międzynarodowej oraz Katedrę Przedsiębiorczości i Innowacji Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (UEK), podobnie jak trzy pozostałe opracowania (Wach, 2016; Kosała, Urbaniec & Wach, 2016; Kosała, Urbaniec & Żur, 2016).

Zespół redakcyjny składa słowa podziękowania wszystkim tym, którzy przyczynili się do powstania publikacji, a w szczególności autorom poszczególnych artykułów oraz recenzentom.

Małgorzata Kosała
Maria Urbaniec
Agnieszka Żur

Kraków, kwiecień 2016

LITERATURA

- Kosała, M., Urbaniec, M., Wach, K. (2016). Przedmowa. W: M. Kosała, M. Urbaniec, K. Wach (red.), *Leksykon polskich badaczy przedsiębiorczości* (s. 7-11). Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.
- Kosała, M., Urbaniec, M., Żur, A. (2016). Foreword. In: M. Kosała, M. Urbaniec, A. Żur (eds.), *Entrepreneurship: Antecedents and Effects*. Kraków: Cracow University of Economics.
- Wach, K. (2013). Edukacja na rzecz przedsiębiorczości wobec współczesnych wyzwań cywilizacyjno-gospodarczych. *Przedsiębiorczość – Edukacja*, 9, 246-257.
- Wach, K. (2015). Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju społeczno-gospodarczego: przegląd literatury. *Przedsiębiorczość - Edukacja*, 11, 24-36.
- Wach, K. (2016). Przedmowa. W: K. Wach (red.), *Złota księga polskich katedr przedsiębiorczości* (s. 7-9). Kraków: Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.